

ROESELARE GROEN PLAN

Globale uitgangsvisie

- 03.09.2015 -

BU
UR

Colofon

OPDRACHTGEVER

Stad Roeselare
Hoogleedsesteenweg 143
8800 Roeselare
contactpersoon: Tom Craeynest
T 051 22 72 11
E tcraeynest@roeselare.be

OPDRACHTHOUDER

BUUR | Bureau voor Urbanisme
Sluisstraat 79 / 03.02
3000 Leuven
www.buur.be – info@buur.be
Contactpersoon: Jonas Vanneste
T 016 89 85 50
E jonas@buur.be

Inhoud

Leeswijzer

DEELOPDRACHT 1 *Globale uitgangsvisie*

- 8 I. Waarom een groen plan voor Roeselare?**
9 GROENPLAN ALS VEERKRACHTIG PLANNINGSINSTRUMENT
10 INTERNATIONALE EN NATIONALE VOORBEELDEN
- 12 II. Algemene doelstellingen**
14 RUIMTELIJKE EN ECOLOGISCHE OBJECTIEVEN
16 SOCIALE OBJECTIEVEN
18 ECONOMISCHE OBJECTIEVEN
- 20 III. Eerste lezing / Quickscan**
21 ZICHTBARE TIJDSDIEPTE VAN HET STADSLANDSCHAP
25 HET FYSISCH SYSTEEM
27 INFRASTRUCTUURNETWERK
29 HET GROENE AANBOD VAN ROESELARE
31 RUIMTELIJK STRUCTUURPLAN ALS ONDERLEGGER
33 STEDELIJKE ONTWIKKELINGSDYNAMIEK
- 34 IV. Landschappelijke strategieën**
36 STRATEGIE 1: VERSTERK HET LANDSCHAP, INZETTEN OP IDENTITEIT, ECOLOGIE EN TOEGANG
38 STRATEGIE 2: EXPLOREER HET POTENTIEEL VAN DE GROEN- BLAUWE BEEKVALLEISTRUCTUREN
40 STRATEGIE 3: HIÉRARCHIE IN DE “STREETSCAPES” VAN DE RING- EN INVALSWEGEN
42 STRATEGIE 4: VERGROENEN VAN HET STEDELIJK WEEFSEL EN DE RANDWIJKEN
- 44 V. Globale uitgangsvisie**
44 OMVATTENDE VISIE VOOR EEN GROEN, ECOLOGISCH EN LEEFBAAR ROESELARE

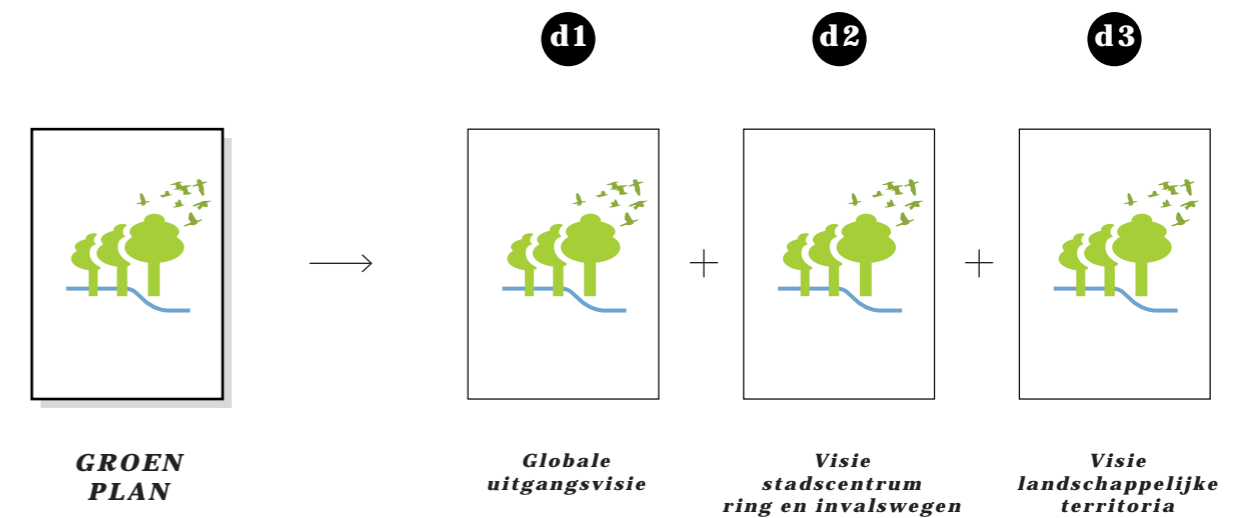
DEELOPDRACHT 2 *Visie stadscentrum, ring en invalswegen*

DEELOPDRACHT 3 *Visie landschappelijk territoria*

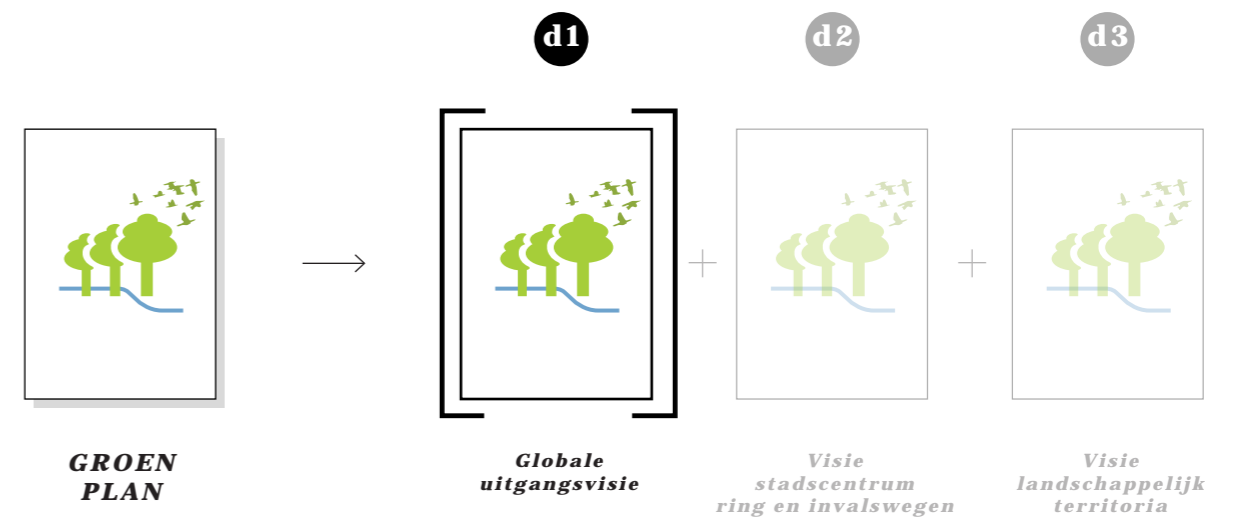
Leeswijzer

Het Groenplan bestaat uit **drie samenhangende delen**. Het eerste deel (d1) betreft de globale uitgangsvisie, het tweede deel (d2) behandelt het stadscentrum, de ring en de invalswegen, en het derde deel (d3) tusselste gaat dieper in op wat we de landschappelijke territoria hebben genoemd (de wijken die gesitueerd zijn tussen de kleine en de grote ring).

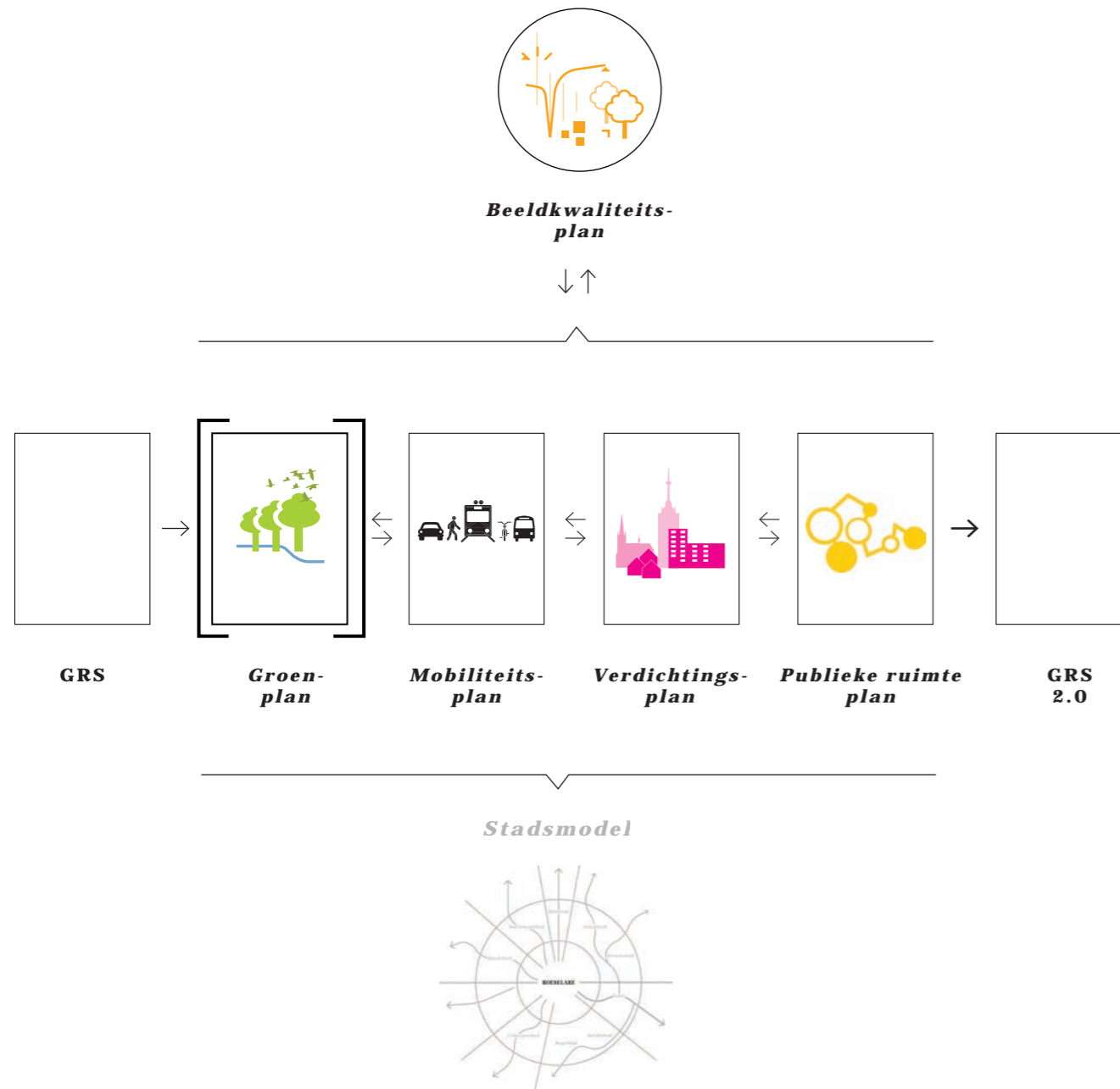
Het voorliggende Deelrapport 1 vormt de neerslag van de globale uitgangsvisie, en is opgebouwd rond verschillende hoofdstukken. Ten eerste wordt duiding gegeven bij het groenplan als veerkrachtig planningsinstrument, waarna een beknopte reflectie volgt op bestaande voorbeelden van groenvisies uit binnen- en buitenland. In een tweede deel worden de globale ruimtelijk-ecologische, sociale- en economische doelstellingen van het groenplan geëxpliciteerd, zodat duidelijk wordt welke ambities schuilgaan achter het groenplan. Het derde hoofdstuk betreft een eerste lezing van Roeselare, waarin het landschap, het fysisch systeem, de infrastructuur en de planningscontext worden gedefinieerd. Tot slot worden in het vierde deel de landschappelijke strategieën uitgelegd die als krachtlijnen gelden voor het groenplan van Roeselare. Het geheel wordt afgesloten met een samenvatting over deze landschappelijke strategieën die de basis vormen van de globale uitgangsvisie.

DEELOPDRACHT 1 *Globale uitgangsvisie*

I. WAAROM EEN GROEN PLAN VOOR ROESELARE?

Groenplan als veerkrachtig planningsinstrument

Het Groenplan is een veerkrachtig, boeiend planningsinstrument voor de stad Roeselare. De “outcome” is een wervend, richtinggevend document voor de lange termijn, dat mee de toekomstige structuur, het beeld en het welbevinden van de stad zal bepalen.

Want, een gedegen Groenplan kan een wezenlijk verschil maken voor de stad. De groenconcepten hebben een ruimtelijk structurerende werking, versterken op het terrein de beeldkwaliteit én spelen in op de noodzakelijke transitie in de visie op het groenbeheer. Daarenboven stelt het Groenplan de stadsdiensten in staat een koppeling te maken met het stedelijk ruimtelijk beleid, en uitspraken te doen over de kwantiteit en kwaliteit van het groen in Roeselare.

Daarnaast opent het ook deuren voor de integratie van nieuwe ruimtelijke inzichten en groenprojecten (stadslandbouw, energielandschappen, snelweglandschap, ...), en geeft het antwoorden op de urgenties van vandaag. Zo zijn we de mening toegedaan dat de groene/open ruimte als een positief van de stad moet worden gezien, niet als een negatief onbestemd deel, hetgeen een “mental switch” kan bewerkstelligen in de vaak conservatieve houding ten aanzien van de groene/open ruimte.

Roeselare is bovendien een intrigerende, dynamische stad, waar uitermate interessante (groen)projecten reeds zijn voltooid, lopende zijn of nog in de pijplijn zitten. Denken we maar aan de recente transformatie van de stationsomgeving, de volkstuintjes op de Wallemeers, het vernieuwde Pastoorsbos in Beveren of de inrichting van het oude spoor naar Ieper als fietsverbinding. En dan hebben we het bestaande groen als het Sterrebos, Het Sint-Sebastiaanspark of het Natuurreservaat van de Kleiputten nog niet vermeld.

Groen bepaalt ook in grote mate mee de kwaliteit van de woonomgeving. De te verwachten sociale betrokkenheid over het Groenplan is dus groot. Niet op elke schaal, maar zeker op schaal van de buurt of de wijk. Dit is niet alleen boeiend, maar biedt ook kansen inzake vervolgotrajecten (participatie/coproductie/...) en de inzet van het engagement van de stadsbevolking voor de realisatie van het groen.

Het Groenplan voor de Stad Roeselare wordt vorm gegeven met een solide basis over het bestaande groen, om vanuit creatieve invalshoeken concepten aan te reiken voor de toekomst, en op die manier de verbeeldingskracht en daadkracht over het groen van de stad te verrijken.

Internationale en nationale voorbeelden

Het fenomeen van stedelijke groenplannen is geenszins nieuw, maar met de groeiende bewustheid over de impact van menselijke activiteiten op het milieu zetten meer en meer steden ecologische doelstellingen als topprioriteiten bovenaan hun planningsbeleid. Het groenplan is daarbij een van vele instrumenten om de stad naar een duurzaam ontwikkelingsmodel te voeren. De selectie van referenties hieronder wil Roeselare inspireren met ideeën en projecten die zijn uitgevoerd in andere Europese steden met een groenplan. Daaruit blijkt dat de aantrekkelijkheid van een groene stad niet enkel een hoge levenskwaliteit voor de bewoners oplevert, maar ook bestaande en nieuwe economische activiteiten kan ondersteunen.

Vitoria Gasteiz, ES
green city

De stad Vitoria-Gasteiz was in 2012 genomineerd als European Green Capital dankzij haar programma met 10 plannen die leidden tot een duurzamer stedelijk systeem. Deze plannen richtten zich op: de bescherming en herstelling van gevoelige natuurlijke grondstoffen; overstromingspreventie; biocapaciteit, biodiversiteit en verbetering van het stedelijke landschap (de interne groene gordel); mobiliteit en publieke ruimte; strategisch afvalbeheer; reductie van stedelijke vervuiling; bestrijden van de klimaatverandering; verbetering van watercycli; promotie van een cultuur van duurzaamheid in maatschappij en bedrijven; stadsherstelling.

- Voor de publieke ruimte werd een concept van superblokken toegepast in de hele stad. Hiermee wilde men autoluwe leefomgevingen creëren door bouwblokken te groeperen en speciale aandacht te geven aan de publieke ruimte ertussen.

Stockholm, SE
green city

Stockholm is een voorrijder als het gaat om duurzame ontwikkeling. De stad heeft een lange traditie van ambitieuze milieudoelstellingen rond luchtvervuiling, waterzuivering en afvalbeheer. Stockholm wil energieneutraal zijn tegen 2050. Daarvoor heeft de stad een actief beleid ontwikkeld voor verdichting langs openbaar-vervoersassen en wijkverwarmingsnetwerken. Dit werd gekoppeld aan een congestietaks die het verkeer in de stad duidelijk heeft verminderd en het fietsgebruik gestimuleerd. De stad rekent ook op talrijke duurzame wijken, waarvan Hammarby Sjöstad de bekendste is.

- De radicale beslissing om auto's uit het stadscentrum te weren ten voordele van zachte vervoersmodi bleek een groot succes. Ook Roeselare heeft de kans om haar straten en pleinen te heroveren voor haar bewoners dankzij de lopende mobiliteits- en groenplannen.

Oostende, BE
groen lint

Het Groen Lint van Oostende verbindt de gordel van groenruimtes rond de stad, waartoe zowel de bekende kustlijn als het minder bekende hinterland behoort. Het is een publieke route voor fietsers en wandelaars die de verschillende gezichten van de stad toont, maar ook een verbinding tussen nieuwe projecten en activiteiten. Het lint vormt zo de ruggengraat van een werkend landschap waar plaats is voor landbouw, waterbuffering, recreatie, natuur...

- Het groen lint is als route een redelijk bescheiden ingreep, die met punctuele interventies verder wordt benadrukt. Op die manier krijgen echter een hele reeks projecten en landschappen een nieuwe, gemeenschappelijke zichtbaarheid.

Bordeaux, FR
55000ha pour la nature

Het bestuur van Bordeaux Metropolitaine heeft twee parallelle projecten gelanceerd: *50.000 logements autour des axes de transport public*, waarmee verdichting langs assen van OV wordt geconcentreerd; en *50.000 ha pour la nature* waarin een sterke visie op de open ruimte van Bordeaux wordt geformuleerd. Dit gebeurt langs vijf strategische assen: de natuur als katalysator voor een dichtbebouwde stad; definitie van de regionale natuurgebieden; herprogrammeren van functionele overstromingsgebieden; versterken van de blauw-groene valleestructuren; en het beheer van natuur op onbebouwde percelen.

- Bordeaux heeft haar planningsbeleid geheroriënteerd langs vijf ruimtelijke strategieën, wat hen toeliet om verschillende beleidsafdelingen en actoren in te schakelen in de opmaak van de visie.

Stuttgart, DE
grünes U

De Groene U is een 8 km lang groengebied dat een sequentie van oude en nieuwe parken met elkaar verbindt. Langs de U bevinden zich de belangrijkste bestemmingen van de stad. De conflictvrije fiets- en wandelverbindingen in de groene corridor vormen zo populaire functionele routes doorheen de vallei van Stuttgart, terwijl de parken zelf groen en ontspanning brengen in het dichtbebouwde weefsel.

- De Groene U toont hoe ook in een stad die door verkeersinfrastructuur wordt gedomineerd, een continue groenverbinding kan worden gecreëerd die grotendeels autonoom van de auto- en treininfrastructuur functioneert. De autostad Stuttgart heeft zo een nieuw gezicht gekregen als groene stad die ook kiest voor vlotte verbindingen voor zachte weggebruikers.

Inspiratie voor Roeselare

Ruimtelijke en ecologische objectieven

De opdracht voor de opmaak van het Groenplan Roeselare vangt aan met het stellen van de kernvraag: wat is noodzakelijk voor de creatie van een veerkrachtige, toekomstgerichte hoofdgroenstructuur in de stad Roeselare, en welke doelstellingen worden daarvoor vooropgesteld door de verschillende actoren aan tafel?

Om de vraag bondig en communiceerbaar te kunnen beantwoorden differentiëren we in de globale uitgangsvisie ruimtelijke en ecologische objectieven, sociale objectieven en economische objectieven. Alle beschreven thema's binnen de objectieven hebben een rechtstreekse invloed op / verband met de groenblauwe structuur van Roeselare. Je zou kunnen stellen dat het de doelstellingen zijn die binnen het Groenplan voor de stad Roeselare (ten dele) moeten kunnen worden gerealiseerd, gebaseerd op maatschappelijk relevante urgenties.

Met de creatie van een gedegen groenblauw netwerk slaat de stad nog tweevliegen in één klap: enerzijds biedt de groenstructuur antwoorden op de uitdagingen die verband houden met klimaatadaptatie, anderzijds vervult de groenstructuur een prominente rol in de milieukwaliteit en de aan belang winnende beeldkwaliteit van de stad.

Ruimte voorzien waarin de ontwikkeling van divers groen een kans krijgt en waarin voldoende ruimte wordt gereserveerd voor water. Ruimte die daarenboven zoveel als mogelijk verbonden is met elkaar, zodat een groenblauwe ruggengraat ontstaat die structurerend werkt en sturend is voor de toekomstige stadsontwikkeling. Het verbindend karakter van de groenstructuur is daarnaast belangrijk om doelstellingen te kunnen realiseren inzake ecologie en recreatie.

Sociale objectieven

Het sociale objectief spitst zich toe op twee belangrijke maatschappelijke tendensen.

In de veranderende dynamiek waarbij we niet langer spreken van openbare ruimte, maar steeds meer de nadruk leggen op het publieke karakter (publieke ruimte), komt de bereikbaarheid en toegankelijkheid van groengebieden in het vizier. Met de opmaak van het Groenplan beogen we een diverse groenstructuur die grotendeels toegankelijk is voor allerlei doelgroepen en de groenbeleving op een ander niveau tilt; een groenblauw netwerk dat bovendien op allerlei manieren bereikbaar is.

Die groenstructuur maken we samen, en biedt plaats aan tal van ontmoetingsplekken, hetgeen de sociale cohesie ten goede komt. Zo evolueren we verder van "kijkgroen" naar "gebruikersgroen", en wordt procesmatig en ruimtelijk plaats gemaakt voor inspraak, participatie, coproductie of bijvoorbeeld lokale initiatieven m.b.t. stadslandbouw. Bovenal zal dit "samen ruimte maken" het draagvlak voor het Groenplan verbreden en het welbevinden en de betrokkenheid van de inwoners fundamenteel vergroten.

Economische objectieven

De kwaliteit van de leefomgeving wordt in grote mate bepaald door het al dan niet aanwezig zijn van groengebieden. De mate waarin we de groengebieden veilig kunnen gebruiken en kunnen meegenieten van een groene omgeving, bepaalt voor een stuk de attractiviteit van de stad. We dienen in die optiek de open ruimtes en groengebieden te aanzien als nieuwe infrastructuur; een infrastructuur met een belangrijke ecologische, sociale en economische return.

Vanuit economisch perspectief wordt groen- en natuurbeheer afgestemd op de functie, de intensiteit van het gebruik, de schaal van het groen en de beschikbare middelen voor onderhoud. Inherent aan principes van groen- en natuurbeheer zijn de acties op korte en lange termijn. Dit kan middels het bepalen van een hoofdgroenstructuur en een detailgroenstructuur, waarvoor verschillende beheersopties worden uitgestippeld.

De ruimte om groen te realiseren in de stad is beperkt. Steeds vaker wordt daarom gekeken naar mogelijkheden tot meervoudig ruimtegebruik, hetgeen langzaam goede voorbeelden oplevert. Het delen van ruimte schept mogelijkheden voor gedeelde verantwoordelijkheid en engagement tussen overheid en inwoners.

Ruimtelijke en ecologische objectieven

VERSTERKEN VAN HET RUIMTELIJK STRUCTUREREND VERMOGEN

GROENBLAUWE NETWERKEN

Het groenblauwe netwerk is het geheel van waterlopen en groengebieden die samen structurerend (kunnen) zijn voor de stad. De groenblauwe structuur geeft mee vorm aan het verstedelijkt gebied en aan het landschap. Groene en blauwe structuren zijn de voorbije decennia echter vaak apart behandeld, wat ertoe geleid heeft dat ze vaak niet langer als samenhangend en structurerend kunnen worden aangeduid.

Groen(structuren) en water(lopen) zijn echter onlosmakelijk verbonden, en om cultuurhistorische, ecologische, ruimtelijke en economische redenen van groot belang voor Roeselare. Ze verdienen als groenblauw netwerk een prominente plek in de stadslay-out en het omringende landschap. Door het groen en het water als één geheel te beschouwen maken we dit natuurlijke systeem op zichzelf veel draagkrachtiger, hetgeen toekomstgericht een belangrijke stap is voor de creatie van een stevige groenblauwe ruggengraat.

KLIMAATADAPTATIE

We kunnen het veranderende stadsklimaat niet langer negeren in het plannen van de stad. Frequente intense buien en overstromingsgevaar, langere droogte- en hitteperiodes en de terugval in de biodiversiteit noodzaken ons aanpassingen te doen in de "ruimtelijke ordening" van de stad. Klimaat adaptieve stadsontwikkeling betekent in

Eva-Lanxmeer (culemborg), een geslaagd huwelijk tussen wonen, werken groen en water

eerste instantie voldoende ruimte voorzien voor water en groen, en binnen de grenzen van het mogelijke minder verharding of waterdoorlaatbare verharding integreren in de bestaande stadsdelen of nieuwe ontwikkelingen. Daarnaast kan het afkoelen van de opgewarmde stadslucht door de aanleg of het behoud van strategisch open gebieden (in- en buiten) de stad, en kan het koelend effect van de combinatie tussen water en groen worden uitgespeeld.

BEELDKWALITEIT

Versterken van de algemene beeldkwaliteit (leesbaarheid, oriëntatie en identiteit) is een integraal onderdeel van de doelstelling die geformuleerd zijn bij de opmaak van het Groenplan. Het Groenplan zelf is geen beeldkwaliteitsplan, maar zal op termijn interageren en invloed uitoefenen op de beeldkwaliteit van de stad. Zo wordt ook het Groenplan opgebouwd in leesbare lagen, en zal worden gewerkt met zichtbare, beeldbepalende elementen zoals bijvoorbeeld bomenrijen. Groen is een wezenlijk deel van de perceptie, en kan ook voor Roeselare beeldbepalend worden.

Werken aan beeldkwaliteit betekent werken aan de zichtbare elementen in de publieke ruimte en hun onderlinge samenhang (landschappelijke inpassing, ruimtelijke samenhang, herkenbaarheid, leesbaarheid,...). Het is daarom van groot belang nauwkeurig te analyseren welke groene elementen we (willen en kunnen) zien, en grondig te evalueren of het anders kan en/of het functionele, ecologische belang primeert op de beeldkwaliteit.

High Tech Campus Eindhoven, duurzaam bedrijfs- en technologiepark met hoge beeldkwaliteit

VERSTEVIJGEN VAN HET ECOSYSTEEM

ONTSNIJPERING

Wanneer leefgebieden van planten en dieren, gescheiden door bebouwing of infrastructuur, weer met elkaar worden verbonden, spreken we van ontsnippering. Ontsnippering betekent dus het verbinden van bestaande biotopen door middel van het creëren van nieuwe, of het wegwerken van barrières waardoor een functionele eenheid op een hoger niveau ontstaat. Ontsnippering is een belangrijke doelstelling om de achteruitgang van de biodiversiteit een halt toe te roepen.

In Roeselare ligt heel wat bestaand groen op onbereikbare of onzichtbare plaatsen verscholen. Door deze groenplekken terug met elkaar te verbinden ontstaat een interessante fysieke link alsook een boeiend en divers ecosysteem.

BIODIVERSITEIT

Biodiversiteit beschrijft in het algemeen de biologische diversiteit die men op een bepaalde plaats kan vinden en omvat alle levende vormen (planten, dieren en micro-organismen). De gratis voordelen die de natuur ons geeft zijn van ontelbare waarde: biodiversiteit geeft immers toegang tot voedsel, werkgelegenheid, toerisme en medicatie. Deze voordelen die de natuur ons biedt, worden bedreigd door het verlies aan biodiversiteit, hetgeen een onmiddellijke invloed heeft op ons dagelijks leven. Het is dus van groot belang de biodiversiteit alle kansen te geven, ook in het Groenplan van de stad Roeselare.

Het voorgaande noodzaakt ons prioriteit te geven aan het voorzien van afdoende variëteit in natuur- en groengebieden, opdat de leefomgeving van verscheiden plant- en diersoorten kans krijgen zich te ontplooien. Dit betekent tegelijk dat we de koppeling van heterogene stedelijke programma's met groengebieden op een bepaalde wijze moeten evalueren en eventueel moeten bijsturen. Zo kan in de kern van de stad bijvoorbeeld ingezet worden op de zogeheten "stadsnatuur", terwijl in de grotere groengebieden delen kunnen worden gereserveerd als toegankelijke open ruimte of ontoegankelijke ecologische corridors.

Eén van de meest herkenbare ontsnipperings ingrepen: het ecoduct

Bijen als indicator van een gezonde variatie in groen en biodiversiteit

Sociale objectieven

WERKEN AAN SOCIAAL WELBEVINDEN EN BETROKKENHEID

SAMEN RUIMTE MAKEN

Onder de noemer “samen ruimte maken” willen we twee doelstellingen realiseren in het Groenplan. Enerzijds zijn er kansen voor een bredere draagvlakcreatie (gaande van inspraak tot coproductie), anderzijds wordt ontmoeting centraal gesteld bij de concepten die voor de stad worden bedacht.

In het Groenplan voor de stad Roeselare wordt een onderscheid gemaakt tussen het structureel groen (de zogenaamde hoofdgroenstructuur) en het ‘pocket’ groen (detailgroenstructuur). Het onderscheid tussen pocket en structureel is bepalend voor de mate van bewonersparticipatie die wordt nagestreefd. Het pocketgroen behoort tot de detailgroenstructuur. Bij dit groen is sprake van meer flexibiliteit in de te kiezen inrichting en beheer van dit groen. Bij het structurele groen ligt de nadruk op meedenken in plaats van meebeslissen.

Publieke ruimtes zijn bij uitstek plaatsen waar mensen van uiteenlopende origine en achtergrond, leeftijden en interesses elkaar ontmoeten. In het centrum gebeurt dit vaak op pleinen en in parken, daarbuiten zijn het vaker groencorridors, sportparken en buurtgroen. Het type groen doet voor ontmoeting in principe weinig ter zake, maar het is weliswaar wel van belang in elk soort publieke ruimte plaats te voorzien voor ontmoeting. Het Groenplan heeft als ambitie dit ontmoeten te bevorderen, door in de concepten voldoende ruimte te voorzien voor ontmoeting.

Boomplantactie met buurtscholen o.l.v. BUUR, Kievit II Antwerpen

STADSLANDBOUW

De Landbouw - en groententeelt in het bijzonder – hebben met de stad Roeselare altijd een innige relatie gehad, die tot op vandaag een belangrijke economische motor vormt voor de regio. Naast de reguliere, vaak grootschalige landbouw heeft stadslandbouw in het laatste decennium terug aan populariteit gewonnen. Ook in Roeselare zijn sprekende voorbeelden geïntegreerd in de openbare ruimte.

Stadslandbouw heeft - als deel van de activiteiten in de openbare ruimte - naast een productieve dimensie ook een enorme sociale, en zelfs een educatieve dimensie. Het brengt mensen samen rond een gemeenschappelijk doel door het kweken van groenten en fruit dicht bij huis (korte keten). Meer ruimte voorzien in de publieke ruimte voor stadslandbouw betekent in essentie dus ook een versterkte sociale cohesie.

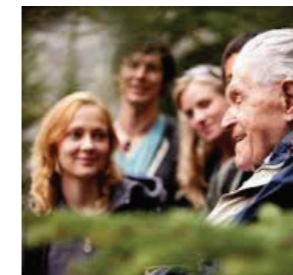
Stadslandbouw in de Samentuin de Origine, Oude Stadenstraat Roeselare

INZETTEN OP BEREIKBAARHEID EN BELEVING VAN HET GROEN

BEREIKBAARHEID EN TOEGANKELIJKHEID

Bereikbaarheid en toegankelijkheid van het groen in de stad heeft zowel een fysiek als een sociaal aspect. Fysieke bereikbaarheid heeft betrekking op bereikbaarheid met het openbaar vervoer, de fiets, te voet of per auto (STOP principe). In essentie vereist het dat een groengebied niet geïsoleerd ligt, maar verankerd is in een gebiedsdekkende groenstructuur. De sociale toegankelijkheid heeft te maken met het ontbreken van sociale obstakels, de veiligheid en het uitnodigend karakter van een groengebied.

Het Groenplan voor de stad Roeselare voorziet in een aaneengeschakelde groenstructuur in elk deel van de stad. Zo ontstaat stadsnetwerk van groen dat voor elke bewoner of bezoeker bereikbaar is, of minstens als dichtbij kan worden gedefinieerd. In functie van de universele toegankelijkheid wordt ingezet op twee basisprincipes: Enerzijds moet aandacht besteed worden aan de principes voor integrale toegankelijkheid (functionele verharding, zitgelegenheid voor alle leeftijden, doelgroep specifieke inrichting, ...), anderzijds wordt door het diversifiëren van het aanbod in verschillende, geschakelde types groen ook het aanbod fundamenteel vergroot, zodat concurrentie of dominantie door verschillende gebruikersgroepen in een bepaald groengebied niet tot problemen zal leiden. Daarnaast moet worden opgemerkt dat niet alle groen noodzakelijk toegankelijk moet zijn, en dat bijvoorbeeld in functie van beheer of natuur kan geopteerd worden om bepaalde groengebieden te weerhouden voor natuurontwikkeling en daarvoor specifiek minder toegankelijk worden gemaakt.

Een netwerk van groen dat voor elke bewoner of bezoeker bereikbaar is

GEZONDHEID EN GROENBELEVING

Het contact met het groen en het zicht op groen helpen ons om te onthaasten en zelfs te herstellen van ziekte. Bovendien zetten allerlei soorten groen (parken, tuinen, groene lanen, recreatiedomeinen, ...) ons aan tot bewegen. Het groen maakt ons fitter, opgewassen tegen stress, en verminderen het risico op overgewicht. Het positieve effect van groen op onze gezondheid is inmiddels wetenschappelijk aangetoond, en laat zich desgewenst zelfs uitdrukken in gezondheidswinst. Het Groenplan wenst deze winst niet uit te drukken in euro, maar ambieert een groenstructuur die de groenbeleving (en zodoende de gezondheid) ten goede komt.

De groenstructuur in en om Roeselare is aldus van groot belang voor de kwaliteit van de leefomgeving en groenbeleving van inwoners én bezoekers. Groen en water structureert en verfraait immers de leefomgeving en is zeer bepalend voor de beleving, sfeer en identiteit van de afzonderlijke wijken in Roeselare. Met de opmaak van het Groenplan wordt beoogt een groen netwerk te creëren dat aantrekkelijk is voor diverse doelgroepen, opdat voor jong en oud actieve en passieve groenbeleving mogelijk wordt.

Actieve en passieve groenbeleving voor jong en oud als uitgangspunt

Economische objectieven

ATTRACTIVITEIT VAN DE STAD VERHOGEN

AANTREKKELIJK VESTIGINGSKLIMAAT

Een groene stad en een beter stadsklimaat leveren economisch een belangrijke meerwaarde. Steden als Kopenhagen en Zurich werken met hun (groen)plannen een verbeterd stadsklimaat in de hand, wat resulteert in een aangenaam leefklimaat, en zich laat doorvertalen in een beter vestigingsklimaat voor inwoners en bedrijven. De zorg voor een beter vestigingsklimaat moet op vele fronten worden gevoerd, maar de implementatie van een dragende groenstructuur of raamwerk betekent voor elk soort ontwikkeling stevast een meerwaarde in aantrekkingskracht.

In de nieuwe woonontwikkelingen voor de stad zien we op vandaag al heel wat groen in de plannen, hetgeen op termijn ontegensprekelijk zijn vruchten zal afwerpen inzake aantrekkingskracht en aanzuigeffect. Op andere ontwikkelingen zoals bedrijfsterreinen en weginfrastructuur valt nog heel wat winst te boeken. Het “vergroenen” van deze plekken en infrastructuur is vaak minder evident, maar kan naar analogie met andere projecten zoals LOC de Vlinder (Lommel) een nieuwe impuls en betekenis geven aan de bijdrage die bijvoorbeeld bedrijven kunnen leveren aan de biodiversiteit en beeldkwaliteit van “werklandschappen”. De Ambitiënota duurzame bedrijventerreinen Roeselare die in opmaak is past een reeks duurzaamheidsprincipes toe die overlappend of aanvullend zijn met de ambities van het groenplan.

Aantrekkelijk vestigingsklimaat (beeld LOC de Vlinder)

SOCIALE, ECONOMISCHE EN ECOLOGISCHE RETURN

De sociale, economische en ecologische return van groen valt moeilijk te becijferen of in kaart te brengen. Desondanks zijn we allen de mening toegedaan dat de nabijheid van groen onze leefomgeving aangenamer maakt, dat het de gezondheidskosten drukt, en dat het de stad aantrekkelijker maakt voor bewoners, bezoekers en bedrijven. Zo wordt de aanwezigheid van groen vaak in één adem genoemd met de waardebeoordeling van onroerend goed of zelfs erfgoed. Om het met een boude stelling kracht bij te zetten: wonen aan een groene stadsboulevard is eenvoudigweg aangenamer dan wonen aan een steenweg. Of: een parkbegravingplaats is een mooiere rustplaats dan een kale dodenakker.

Ook inzake tewerkstelling scoort groen hoog op velerlei agenda's. Niettegenstaande de onderhoudskosten van het openbaar groen wordt in studies allerhande verwezen naar de werkgelegenheid die gekoppeld is aan een groene omgeving. Denken we maar aan de jobs die voortkomen uit recreatie en toerisme, horeca, of (sociale) bedrijven die goederen of diensten leveren voor de groene ruimtes.

Duurzaam bedrijventerrein “opMAAT” in Brasschaat
Nabijheid van groen maakt onze werk- en leefomgeving aangenamer

BEST-VALUE IN GROENBEHEER AMBIËREN

REALISTISCHE BEHEERSVISIE

Een verbeterde, solide groenblauwe structuur die uitgebreid wordt ten opzichte van vandaag, vraagt om een realistische visie inzake het groen- en waterbeheer. Het is daarom zaak alle ontwerpkeuzes goed te evalueren (oppervlaktes groen, plantensoorten, ...). Om de prioriteiten voor het groenbeheer te kunnen bepalen, maken we een onderscheid tussen de hoofdgroenstructuur en de detailgroenstructuur in de stad Roeselare. Een duidelijk onderscheid tussen beide heeft het belangrijke voordeel dat daarin deelgebieden kunnen onderscheiden worden, waarbinnen de verschillende objectieven i.f.v. het beheer kunnen worden verwezenlijkt, o.a. de principes van het Harmonisch Park- en Groenbeheer (HPG). Stadsbomen op verharde pleinen en straten vragen meer voorbereiding, zorg en onderhoud dan bijvoorbeeld verbindingsgroen. Diversiteit in het beheer is dus een belangrijke doelstelling van het Groenplan. Inherent aan het groenbeheer is ook het diversifiëren van visie op lange termijn en acties op korte termijn.

Naast de traditionele shift in het type groenbeheer (van intensief naar extensief), is het noodzakelijk te bekijken welke transitie in de visie op het groenbeheer noodzakelijk is, zodat groenbeheer kosten efficiënt kan gebeuren. Kosten die ogenschijnlijk/onlosmakelijk zijn verbonden aan het groenbeheer van de stad hebben voornamelijk betrekking op personeel, machines, groenafval, aankoop van plantmateriaal ... Het Groenplan voor de stad tracht een aantal zaken anders te benaderen, en zo te implementeren dat het op langere termijn winst oplevert. Zo kan bekeken worden of het maken van biobrandstof uit groenafval tot de opties behoort, of het kweken van eigen plantmateriaal winst kan opleveren, of het bermbeheer kan evolueren van intensief naar begrazing door schapen, ...

Naast de traditionele shift in groenbeheer ook de transitie naar groenbeheer met winst durven onderzoeken

GEDEELDE RUIMTE, GEDEELDE VERANTWOORDELIJKHEID

In de stad is ruimte schaars; ruimte voor nieuwe parken en pleinen is er nauwelijks. Nieuwe publieke ruimtes creëren is dus niet makkelijk. Anderzijds moeten we ook aangeven dat publieke ruimtes vaak monofunctioneel zijn ingericht, waardoor gebruik door andere doelgroepen of op andere tijdstippen van de dag quasi uitgesloten is. In het Groenplan gaan we daarom op zoek naar alternatieven voor meervoudig of dubbel ruimtegebruik. Voorbeelden in binnen- en buitenland tonen ons dat het kan. Zo werd in Gent het Coupure park heringericht als speelplaats voor een school (tijdens schooluren), en als buurtpark voor de omwonenden (tijdens avonden en in het weekend).

In het licht van de veranderende verhoudingen tussen overheid en inwoners, is ook de idee ontstaan te onderzoeken of delen van het openbaar groen in onderhoud zouden kunnen komen bij geëngageerde burgers of bewonersgroepen. Zo zijn inwoners van bepaalde gemeentes en steden peter of meter van bepaalde plantsoenen (vaak zeer dicht bij hen in de buurt), of wordt de onderbegroeiing van boomvakken beheerd door de inwoners van de straat zelf. De initiatieven steunen op een groter wordend engagement, maar zorgen anderzijds ook voor meer respect en bewustwording ten aanzien van de groene, openbare ruimte.

Coupure park Gent: speelplaats overdag, buurtpark tijdens de avond en in het weekend

Een drassige, met riet begroeide open plaats in een bos.

Traditionele landschappen rond Roeselare

Zichtbare tijdsdiepte van het (stads)landschap

Een verhaal over de invloed van de bodemsamenstelling op het zichtbare landschap van Roeselare, over de historische link met het Bulskampveld, de Gulke Putten en het Bos van Houthulst. Een reflectie ook over de inwerking van de Mandel op het landschap en de stad, en de verschillende transformaties van het landschap zelf.

Roeselare. Ooit was er een oerbos op deze plek. Een Atlantisch Eikenwoud, dat zich uitstrekte over Binnen-Vlaanderen. Eiken- en haagbeukenbos op de leemgronden, eiken- en berkenbos op de zandgronden. Twee types landschappen dus, bepaald door de fysisch-genetische eigenschappen van de bodem: "landschappen van lage- en middelhoge zandgronden" ten noorden van Roeselare, en "landschappen van heuvels met zandleem en leemgrond" centraal en ten zuiden van de stad.

Zandig "Houtland" ten noorden van Roeselare, zandlemig "Plateau van Tielt" in het noordoosten, en in het zuidwesten grenzend aan de zandlemige "Rug van Westrozebeke". Het "Land van Roeselare-Kortrijk" is omgeven door traditionele landschappen die via allerhande tussenstadia getransformeerd zijn van oerbos of 'wastine' naar landbouwgebied. Sommige sneller dan andere. Roeselare op kop. De lemige bodemlaag zorgde voor betere landbouw mogelijkheden en verspreidde ook de bebouwing. Op de Ferrariskaart is de voorbode van de urban sprawl zichtbaar, op de huidige kaart de effecten van de schaalvergroting. Wat we doorheen de tijd landschappelijk zijn kwijt gespeeld is de kwaliteit van het contrast tussen volstrekt open en gesloten; tussen bewerkte kouters en dichte bossen. Alsook de link tussen de akker en je bord.

Mandel. Water was en is nog steeds in vele opzichten belangrijk voor de stad en het omringende productieve landschap. Het ontstaan van de stad langs de rivier de Mandel is geen toevalstreffer. Geert Hoornaert schrijft in zijn boek: "...de Mandel verschafte drinkwater aan mens en dier; ze kon geëxploiteerd worden voor akkerbouw, nijverheid en visvangst; ze speelde een belangrijke rol bij de elementaire hygiëne en men hoopte er gebruik van te maken bij de uitbouw van handelscontacten over langere tracés". Decennia later, wanneer de vlasnijverheid bijna van de kaart was geveegd, zouden de laat 20ste eeuwse industriegebieden de Mandel grotendeels inkokeren. Waar op de Ferrariskaart (1778) het groen langs de beekvalleien nog duidelijk zichtbaar was, spelen de Mandel en de andere beekvalleistructuren steeds minder een rol in de structuur en de planning van de stad. De negatie van de context zou uiteindelijk leiden tot het noodzakelijk graven van spaarbekkens om het overstromingsgevaar in te dijken. Ook de landbouw slaakt een noodkreet wanneer de hete zomer passeert. Sokkelwater voor de groententeelt. De gebroken relatie tussen water en landschap.

Meensesteenweg 1917

Kasteel van Rumbeke

Zwaaiikom, Roeselare

Stervorm met historische betekenis - Vista's op de kerken vanuit het Sterrebos

Ook andere aspecten hadden impact op het stadslandschap van Roeselare. Het Sterrebos bijvoorbeeld, dat aan de wieg van Vlaanderen ligt, waar de landschapsarchitectuur hoogtij vierde met vista's naar alle kerken in de omgeving. Vergezichten die onopgemerkt zijn volgebouwd.

“Alleen door een vergezicht kan de oriëntatie van onze cultuur rekenschap gevraagd worden.”

Ton Lemaire
Filosofie van het landschap, 2010

De steenwegen naar Menen en Torhout bijvoorbeeld (aangelegd tijdens het Oostenrijks bewind) waren vroeger door bomen afgezoomd, en ook landelijke wegen waren als dreven beplant. Talrijke boerderijen hadden een boomgaard, enkele hadden een walgracht. Landschapselementen die gaandeweg van de kaart zijn geplukt of later zijn weggeblombardeerd.

Sterrebos op de Ferrariskaart uit 1778

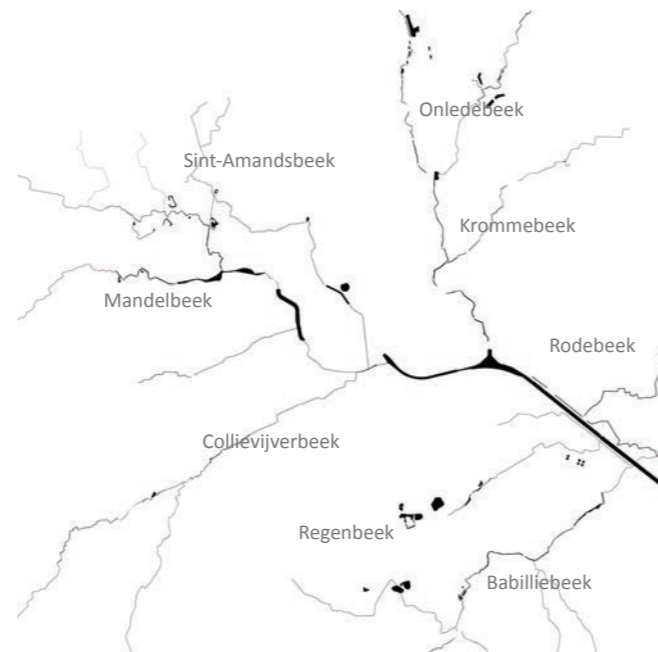
Oorlog. Geen herkenbare middeleeuwse kern in Roeselare, enkel restanten en heropgebouwde ensembles van een uitgevaagd verleden. Sinds de middeleeuwen lijkt de toorn van de macht het op de stad Roeselare te hebben gemunt. Nadat Maximiliaan van Oostenrijk alle vroegmiddeleeuwse bouwwerken van de kaart had geveegd, volgde de beeldenstorm en de tachtigjarige oorlog. En alsof dat niet volstond werden tijdens WO I grote stadsdelen in de as gelegd. Het stationsgebied werd daarbij zwaar getroffen.

Tussen alle tegenslagen door hebben de stadsbewoners vooral veerkracht getoond. Noeste werkers met daadkracht, die met de aanleg van het spoor Kortrijk - Brugge (1838) en het graven van het kanaal naar de Leie (1872) de kiemen van een nieuwe stadslay-out hadden uitgelegd. Infrastructuren die tot op vandaag structurerend zijn voor de stad.

Schaalvergroting van de infrastructuur. In de negentiende eeuw heeft men het stadslandschap in een andere plooi gelegd. Markant en structurerend. Dat geldt voor het spoorlichaam en de kanaalbedding, maar evengoed voor de historische cesuren als de Grote en Kleine Bassin, en de later aangelegde snelweg (A17) en buitenring (R32) die in een boog om de stad werd gelegd. Infrastructuren die welvaart brachten en nieuwe landschappen hebben gecreëerd.

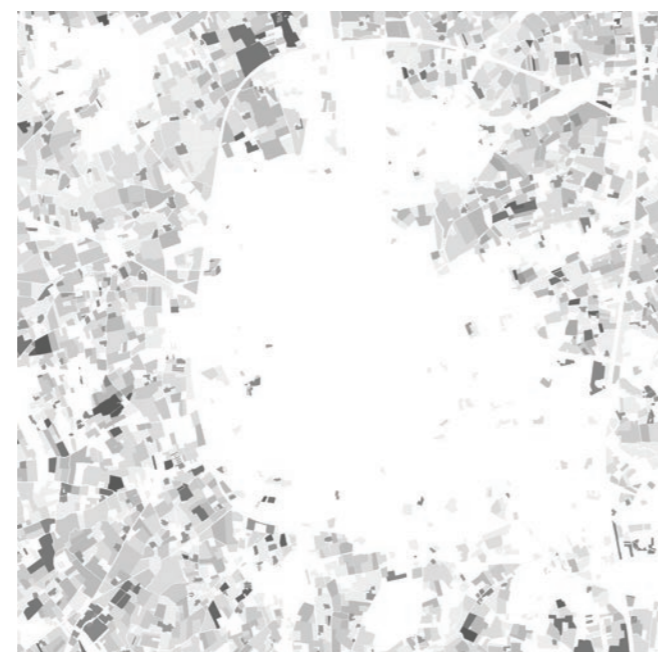
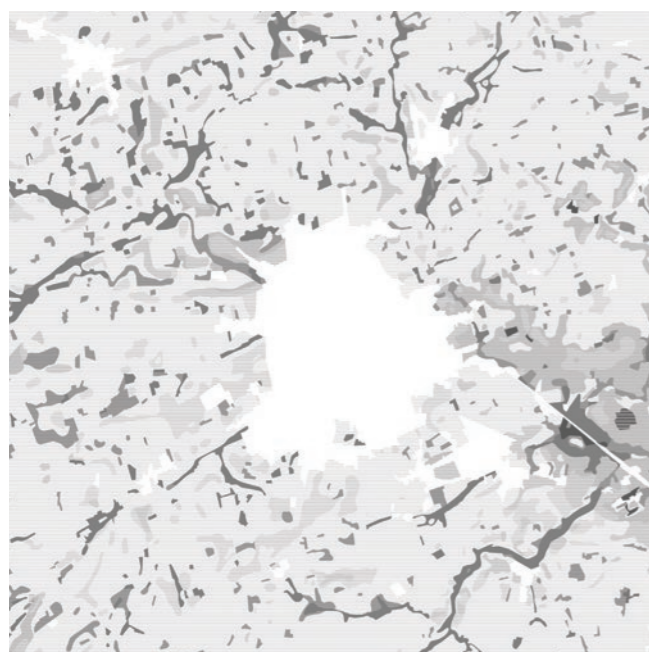

Havenzicht Roeselare 1937

Topografie

Water

Bodem

Landbouwgebruik

Het fysisch systeem

Roeselare is ontstaan aan de samenvloeiing van drie lokale beekvalleistrukturen: De Mandelbeek, de Sint-Amandsbeek en de Colliëvijverbeek. Het stadscentrum ligt daarom ook subtiel lager gesitueerd dan het omringende landbouwgebied. Verder stroomafwaarts, ter hoogte van het kanaal komen de Regenbeek, Babilliebeek, Krommebeek en Onledebeek samen met de Mandel. Gegeven het lokale karakter van deze waterstructuren, zijn de potentieel overstroombare gebieden eerder beperkt, en concentreert het water zich voornamelijk in het open, lager gelegen landschap tussen Izegem en Roeselare.

Topografisch zien we aan de zuidkant van Roeselare, buiten de ringweg, een groepje van heuvels met toepasselijke namen als Zilverberg en Bergmolens. Aan de noordwest zijde ligt op de Gitsberg het dorp Hooglede, vanwaar Roeselare kan worden overschouwd.

Het landschap van Roeselare is een erg productief landschap. Een landschap dat een florerende groenten- en agro industrie heeft voortgebracht, en tevens de aanwezigheid van de tweede grootste veiling van Vlaanderen legitimeert. De meest gekweekte gewassen in de regio zijn aardappelen, maïs, granen, zaden en peulvruchten, groenten, druiven en sierplanten, suikerbieten, vlas en hennep, voedergewassen, grasland.

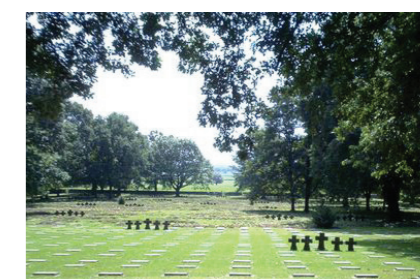
De bodemtypes van Roeselare zijn geconnecteerd met de valleistrukturen, met natte klei en zand in de bedding van de beekstructuren (natte zandleem en vochtig zand), terwijl op de hoger gelegen delen droog zand, en vochtig- en droog zandleem voorkomen.

Bergmolens richting Sterrebos

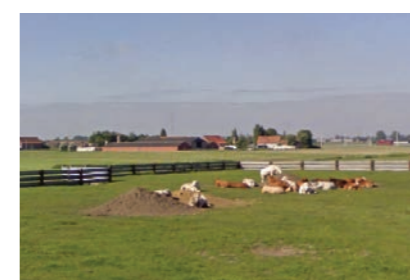
Roeselare vanuit Gitsberg, Hooglede

Duits militair kerkhof, Hooglede

Mandelbeek

Wijendale open landschap

De Vaart Roeselare-Leie

Bestaande hiërarchie van het wegennetwerk

Infrastructuurnetwerk

Roeselare lijkt in bepaalde opzichten een door infrastructuur gedomineerde stad. Toch komt daar de laatste jaren snel weer verandering in, meer ademruimte zeg maar. Met het stationsproject, het plan voor de kop van het kanaal en het Masterplan voor de Noordelijke stationsomgeving wordt het spoorweglichaam langzaam getransformeerd van een barrière naar een centrale, verbindende figuur in het stadslandschap. De centrumpleinen - die veelal worden benut als centriparkings - zullen met de visie van het Pleinenplan, het plannen voor gedecentraliseerde parkings en de vooruitzichten van een autoluwer centrum in het mobiliteitsplan ook terug thuis horen in het netwerk van publieke ruimtes.

De binnenring is, dankzij de vervollediging van de buitenring, minder intens gebruikt, en heeft het potentieel om van een scheidende infrastructuur tussen het centrum en de omliggende wijken te transformeren in een stadsboulevard die functies op schaal van de stad kan dragen.

De buitenring verbindt pragmatisch de radiale invalswegen van Roeselare, maar is op heden opgevat en vormgegeven al een soort snelweg met een povere landschappelijke integratie. De invalswegen ontbreekt het voornamelijk aan een onderscheidende identiteit die de oriëntatie kan bevorderen.

Ook het fietsnetwerk in Roeselare wordt langzaam maar zeker gebiedsdekkend. In de tendens naar een duurzame mobiliteit in de stad vormt dit een cruciaal onderdeel. Met het omvormen van het spoor naar leper in een recreatief fietspad werd bijvoorbeeld niet enkel een recreatieve as geïntroduceerd, maar werd tegelijk het lokale karakter van de buurt rond de Heilig-Hartstraat, Zuidmolenstraat en Heropbouwstraat mee bewerkstelligt. Ook met andere projecten geeft Roeselare het goede voorbeeld.

Grote ring

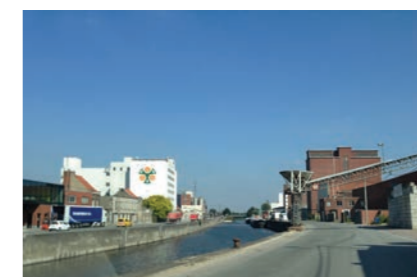
Moerman site

Spoorweg ten zuiden van het station

Kleine ring

Weg langs de vaart

Invalsweg

Bestaande stads- en buurt parken en recreatieve infrastructuur

Het bestaande aanbod groene ruimte

Roeselare heeft een reeks grote en kleinere stadsparken als het Sterrebos, het Rodenbachpark, het Noordhof, het Pastoorsbos, ... die verspreid liggen over het grondgebied. Daarnaast is het ook aangenaam vertoeven in verschillende buurtparkjes die de basis vormen van het recreatieve aanbod in de verschillende wijken. Niettegenstaande dit gemiddelde aanbod, is er een gebrek aan connectie en netwerkvorming tussen de verschillende parken en buurtparken.

Als potentie en aanvulling op de officiële publieke parken, heeft Roeselare ook menig ander type open en/of groene ruimte: de speelplaatsen van scholen (bijvoorbeeld campus MSK Roeselare-Basisschool, en het open gebied achter het PCL centrum), sportcampussen (zoals bijvoorbeeld Schiervelde en de terreinen van SV Rumbeke), de oude begraafplaats die wordt omgeturnd in een parkbegraafplaats, vacante percelen voor ontwikkeling, binnenblokken (zoals het stedelijk sportstadion), en lineaire open ruimtes langsheen de beken en infrastructuur.

De uitdaging voor een groener Roeselare ligt verscholen in het linken van deze verschillende types en open/groene ruimtes, zodat een continue ecologisch en zacht netwerk ontstaat. Deze open ruimte netwerken kunnen lokale faciliteiten verbinden en voorzien in alternatieve, veilige routes voor fietsers en voetgangers. Om dit te verwezenlijken moeten bepaalde open ruimtes toegankelijk worden voor het publiek en is het downgraden van bepaalde straten een must.

Sterrebos en kasteel van Rumbeke

Noordhof park

Openbaar stadspark en Grote Bassin

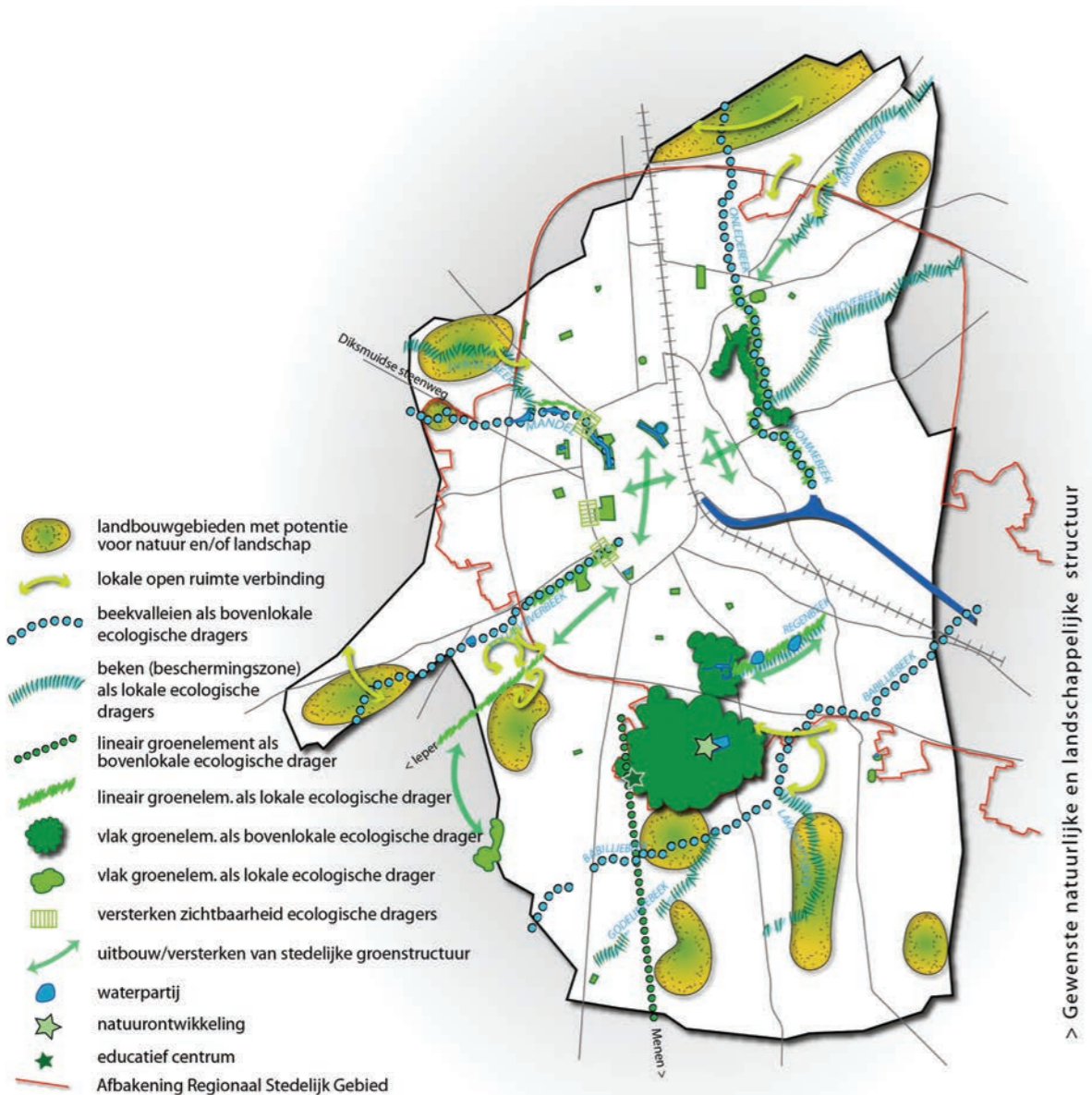
Tijdelijk park, Stationsweg

Kleine Bassin

w

GRS Roeselare (2012): kaart gewenste natuurlijke en landschappelijke structuur

Ruimtelijk Structuurplan als onderlegger

Het Groenplan wenst rekening te houden met de voorgedragen concepten van het GRS (2012) en hierop verder of aanvullend te werken.

Het GRS stipuleert in het richtinggevend deel een aantal zaken die als uitgangspunt mee bepalend zijn voor het groenblauw netwerk dat bedacht werd in het groenplan voor de stad Roeselare.

We citeren enkele belangrijke passages uit dit deel van het GRS om goed inzicht te bieden in het achterliggende ideeëngoed.

1.2 Beleidsdoelstellingen

* Uitbouw van een samenhangend netwerk aan ecologische dragers

Belangrijk voor het goed functioneren van de natuurlijke structuur is haar samenhang zowel binnen de niet bebouwde ruimte als binnen en doorheen de bebouwde ruimte. Water en groen vervullen hierbij een belangrijke rol; ze vormen de ecologische dragers. Ecologische dragers kennen een variërende verschijningsvorm met een gradiënt naar het stedelijk weefsel. Ondanks dit variërend karakter zorgen ze voor een ruimtelijke samenhang.

Binnen het stedelijk gebied zal het versterken van bestaande of het uitbouwen van bijkomende ecologische dragers voornamelijk plaatsvinden binnen het openbaar domein, reconversieprojecten, invulling van binnengebieden en initiatieven die hun basis vinden in het gewestelijk RUP 'Afbakening regionaalstedelijk gebied Roeselare'. In de open ruimte ligt de nadruk op het behoud en versterken van lineaire ecologische dragers (beken en hun valleien, oude spoorwegbeddingen) door een afgestemd beleid terzake.

In functie van stad en stedelijkheid dient de natuur- en landschappelijke structuur bij te dragen tot de wisselwerking tussen het stedelijk gebied en de open ruimte. Vandaar het belang om een samenhangend netwerk tussen de verschillende ecologische dragers uit te bouwen, dit zowel binnen de stedelijke ruimte als in de open ruimte. De uitdaging bestaat erin beide netwerken met elkaar te verbinden.

1.3 Selectie en ontwikkelingsmogelijkheden van de ecologische dragers

1.3.1. Beken en waterpartijen

* Beken en hun valleien

Talrijke beken doorkruisen het grondgebied van de stad Roeselare. In tegenstelling met het stedelijk weefsel zijn de beken in de open ruimte nog zichtbaar in het landschap. Het versterken van beken en hun valleien zal zich bijgevolg voornamelijk voordoen in deze open ruimte. Binnen het stedelijk weefsel kan onderzocht worden in welke mate ingekokerde beken terug zichtbaar kunnen worden. Nieuwe projecten gelegen in/nabij beekvalleien (vb. bouwproject aan de rand van de stad) vormen hiertoe potenties.

De beekvalleien die het meest structurerend werken worden geselecteerd. Een aantal van deze beken zijn geselecteerd als bovenlokale beken, meer bepaald de Mandel, de Collievijverbeek, de Babilliebeek en de Onledebeek/Krommebeek. De geselecteerde beken van lokaal belang kunnen het bovenlokaal bekenstelsel versterken.

* Waterpartijen

Te Roeselare bevinden zich een aantal waterpartijen. Deze waterpartijen hebben zowel een ecologische, structurerende, historische als waterbouwkundige waarde. Daarenboven dragen ze bij tot een aantrekkelijk en leefbaar woonweefsel. Het behoud en mogelijks versterken van deze waterpartijen is noodzakelijk. Niet alleen begeleidend groen maar ook de herinrichting van de ruimere omgeving kan een grotere belevingswaarde van de waterpartij teweeg brengen.

1.3.2. Lineaire groenelementen

Lineaire groenelementen zijn, net als beken, belangrijk voor de uitbouw van een samenhangend netwerk aan natuurlijke structuren. Kleine landschapselementen (KLE) vervullen hierbij een belangrijke rol. Het project Kleine Landschapselementen uit het gemeentelijk natuurontwikkelingsplan (GNOP) benadrukt het belang van deze ecologische dragers.

1.3.3. Vlakke groenelementen

De vlakke groenelementen hebben betrekking op parken, kleine bosenheden, ... en verschillen naar omvang. Ze vervullen een belangrijke rol bij de uitbouw van het samenhangend natuurlijk netwerk en dragen bij tot de leefbaarheid/aantrekkingskracht van de woonomgeving. Volgende vlakke groenelementen zijn van bovenlokaal niveau: Het stadsbos Sterrebeek-Kleiputten en het Bosgebied ten zuiden van Beveren.

Selectie van lopende en geplande grootschalig projecten

Stedelijke ontwikkelingsdynamiek

In de voorbije jaren heeft Roeselare zich zeer actief getoond in het vergroenen van de stad met verschillende planningsinstrumenten en via velerlei initiatieven. De selectie van projecten die hierna wordt weergegeven toont de ambitie en schaal van projecten die een substantiële bijdrage leveren in de verandering van de structuur en het beeld van de stad.

-De geplande stadsrandbossen (Krommebeekbos in het noorden en het Bergmolenbos in het zuiden) zullen de stadsrand intensief vergroenen met bosmassa en nieuwe recreatieve mogelijkheden bieden in de natuur.

-De creatie van een heus lineair spoorpark (met de transformatie van de noordelijke stationsomgeving, de gerealiseerde stationssite en de invulling van de Trax-site) zal een nieuwe attractieve omgeving creëren in het hart van de stad.

-het kanaal wordt versterkt in haar rol als economische as, maar biedt tevens potenties voor recreatief medegebruik. Een globale visie naar vergroening werd in 2012 in het GRS geformuleerd (GRS beleidsdoelstellingen pag. 134).

-De geplande duurzame wijk Gitsestraat toont eveneens de ambitie om duurzame wijken en gemeenschappen te realiseren in de stad. Het project creëert bovendien een nieuwe centraliteit in de noordelijke (sub)urbane omgeving die op vandaag een tekort lijkt te hebben aan faciliteiten en open ruimte. Ook toekomstige transformaties zoals de Heilig-Hart site kunnen een enorme stap voorwaarts betekenen als de beekvalleistructuur – in dit geval de Collivijverbeek – structurerend kan zijn voor het gebied.

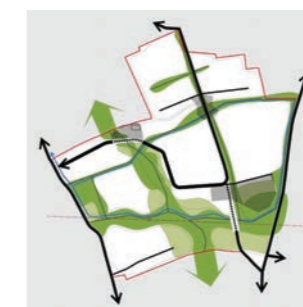
Ondanks de steeds interessanter wordende invulling van de plannen voor de stad, bestaat de neiging al de resterende open ruimte binnen de buitenring te gaan ontwikkelen, hetgeen de leef- en ecologische kwaliteit van de stad op langere termijn kan compromitteren. In dit licht kan worden gesteld dat een visie en strategie voor ontwikkeling broodnodig is, zodat groen, bebouwing en mobiliteit op elkaar kunnen worden afgestemd.

1. Krommebeekbos

2. Bergmolenbos

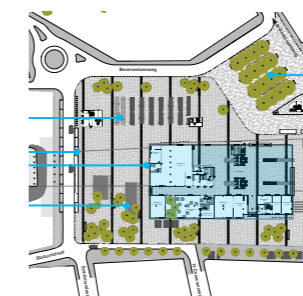
3. Duurzame wijk Gitsestraat

4. Heilig Hart ziekenhuis

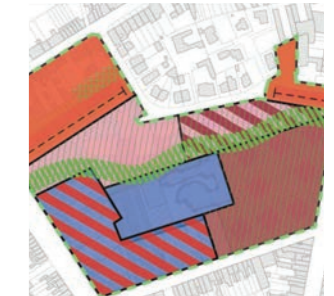
5. Masterplan Oekene

6. Stationsplein

7. Noordelijk stationsomgeving

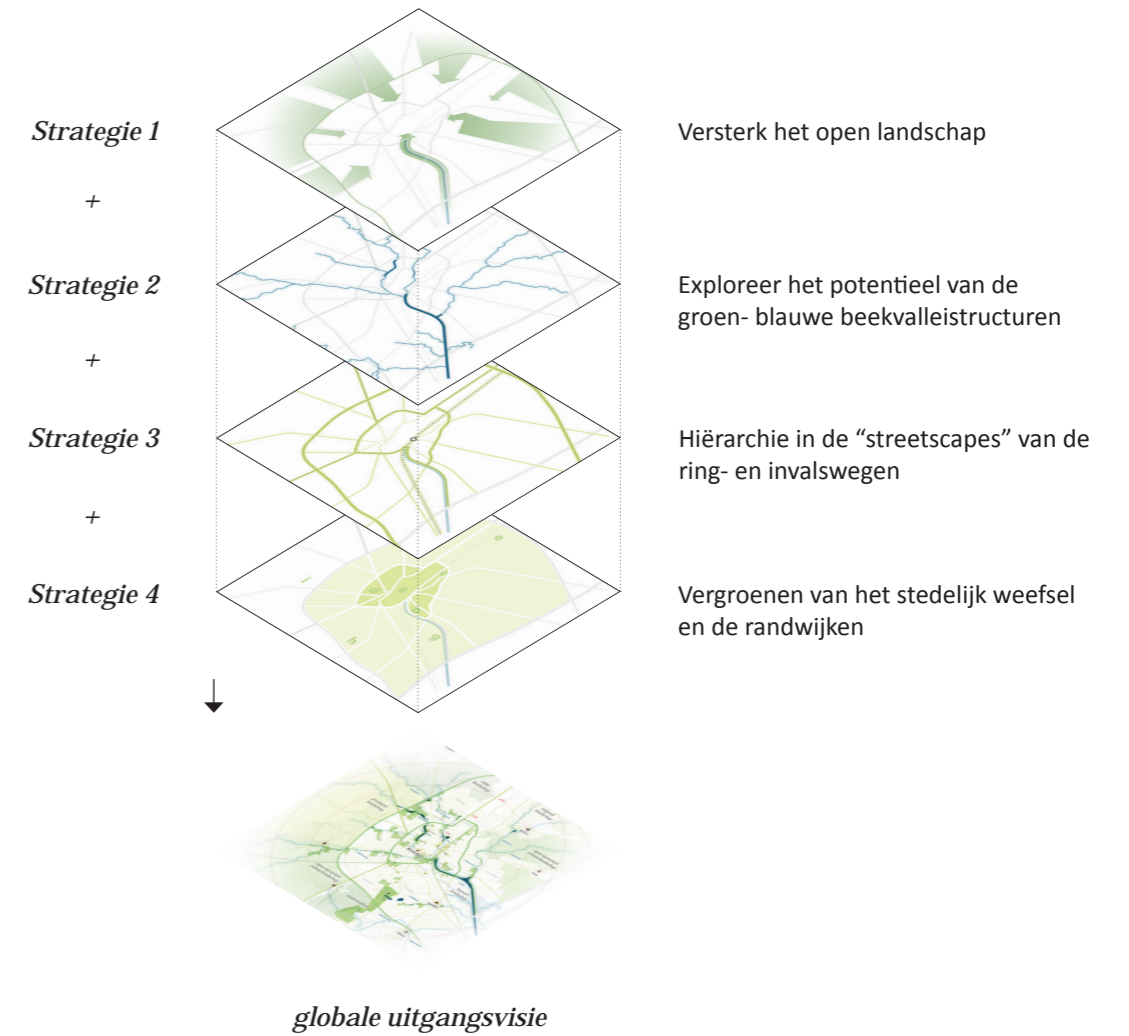

8. Heilig Hart zorgcampus

Vier strategieën voor een groener, ecologisch en leefbaar Roeselare

Vier strategieën bundelen de krachtlijnen van het Groenplan voor de Stad Roeselare. Ze vormen samen de blauwdruk van deze globale uitgangsvisie.

Versterk het landschap - inzetten op identiteit, ecologie en toegankelijkheid

Het rijke stads- en cultuurlandschap van Roeselare staat onder druk van de huidige urbanisatietrends, met een uitdijende stad en een permanente druk op de open ruimte binnen de grote ring. Het definiëren van het karakter en de rol van de verschillende (stads)landschappen en groenstructuren kan een eerste stap zijn om de fragiele groene en open ruimte te beschermen of op zijn minst anders te gaan benaderen. Door dit te doen kan Roeselare enerzijds de kritieke open ruimte en groenmassa preserven, en anderzijds streefdoelen halen inzake co2 reductie of andere klimaatadaptatiemaatregelen (wind, hitte, biodiversiteit, ...).

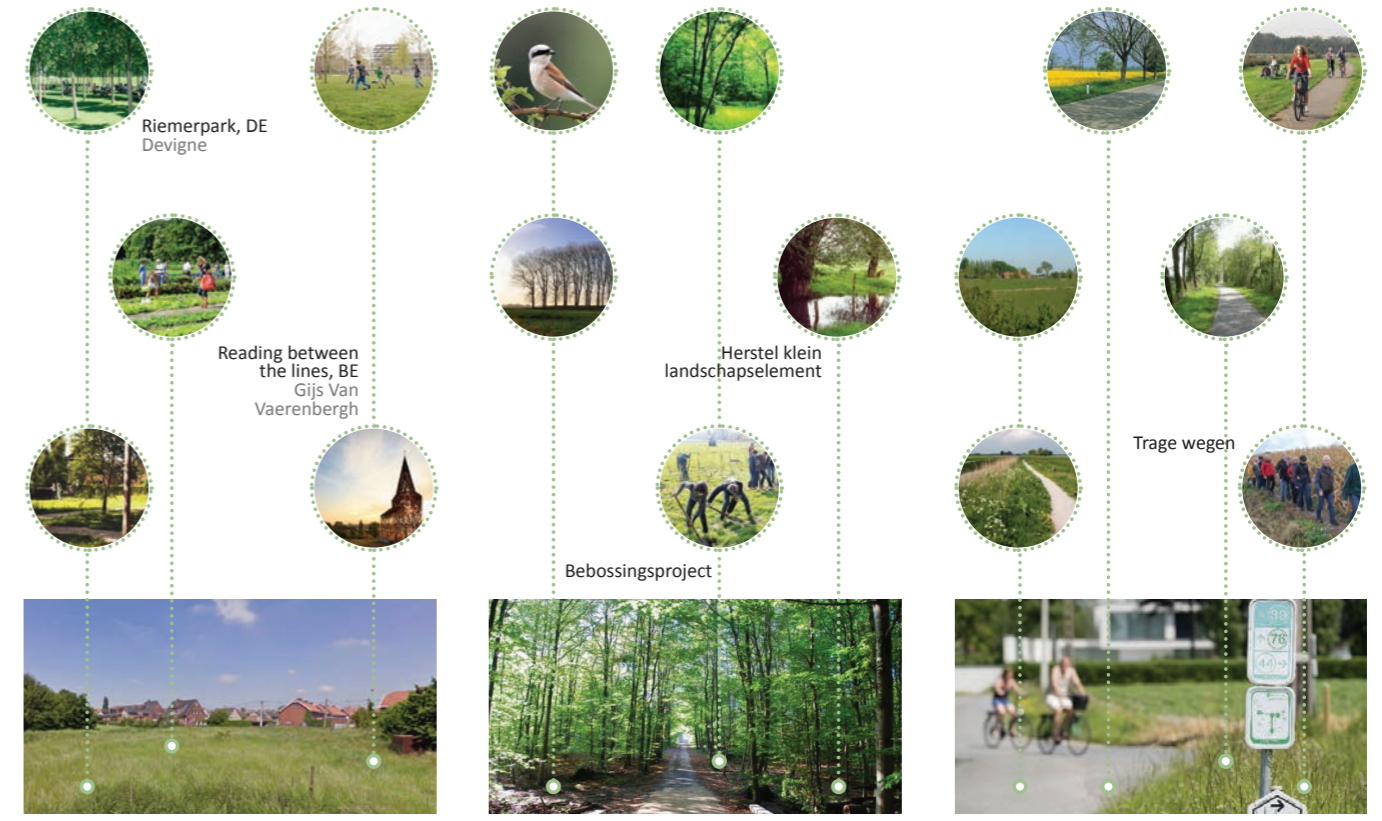
Daarnaast kan het de attractiviteit en de levenskwaliteit van de stad op een hoger niveau tillen, en op die manier de band met het landschap opnieuw versterken. Landschap heeft een geschiedenis, een functie, een natuur- en ecologische waarde, en vormt een waardevol tegengewicht voor het drukke stadsleven.

Door de verschillende omringende landschappen te benoemen, kan een uitgesproken identiteit worden nagestreefd voor elk van de landschappen. Dit lijkt categoriek, maar heeft het grote voordeel dat herkenbare gehelen ontstaan die voor iedereen begrijpelijk zijn. Het definieert en activeert als het ware de stadsrand. BUUR heeft bij wijze van insteek enkele landschappen benoemd op de bijgaande kaart.

Het stadsrandbos dat ontstaat aan de zuidrand van de stad Roeselare is een mooi voorbeeld en past perfect in deze strategie. Het stadsrandbos heeft een duidelijke functie, het herbergt meerdere natuurtypes, heeft de schaal van een wezenlijk stadsdeel, verenigt binnenstad- en buitenlandschap én is zichtbaar op de grote ring en langs één van de invalswegen.

Mogelijke concepten zijn:

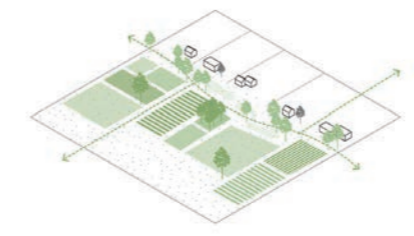
- Definiëren en activeren van de stadsrand en het meer zichtbaar maken van de verschillende landschappen vanaf de buitenring.
- Het productieve landschap aantrekkelijker maken door de culturele waarde te versterken en het te programmeren met recreatieve voorzieningen en door de historische dorpen rond Roeselare te connecteren.
- Het (stads)landschap meer toegankelijk maken door het uitbreiden/introduceren van een functioneel/recreatief fiets- en voetgangersnetwerk.
- Verhogen van de ecologische waarde van de open/groene ruimte door verschillende gebieden te linken via groenblauwe corridors doorheen de stad en langsheen beekvalleien.
- ...

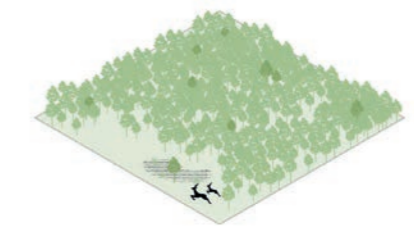
Landschapsranden activeren

Ecologisch herstel

Landschapstoegankelijkheid

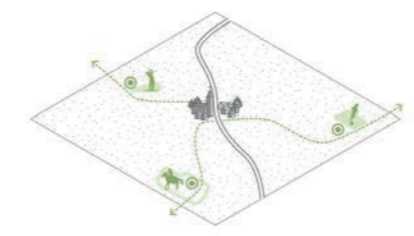
Definiëren en activeren van de stadsrand

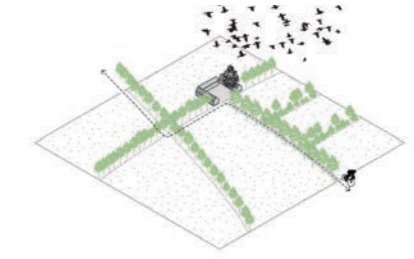
Verhogen van de ecologische waarde van open ruimte gebieden door herbebossing

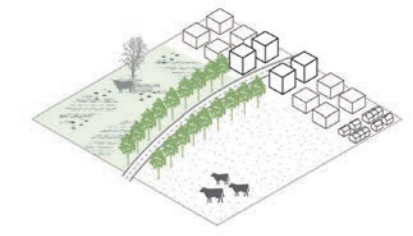
Het landschap meer toegankelijk maken door uitbreiden/introduceren van een recreatief fiets- en voetgangersnetwerk

De culturele waarde van het landschap versterken en programmeren met recreatieve voorzieningen en door de historische dorpen rond Roeselare te connecteren

Verhogen van de ecologische waarde van open ruimte gebieden door herstel van het traditioneel landschap

De landschapsstructuur meer zichtbaar maken vanaf de buitenring

Exploreer het potentieel van de groen-blauwe beekvalleistructuren

Roeselare herbergt een serie van beekvalleien die grotendeels afwezig en onzichtbaar bleven in de planning van de laatste decennia. De Mandelvallei en de zijrivieren representeren nochtans de natuurlijke basis waarop de stadstructuur werd uitgelegd. De aanwezigheid van de beken is zichtbaar door de perceel structuur, stedenbouwkundige vorm en het programma dat een plaats vond naast de beken en valleien.

De ecologische waarde van de beekvalleien koppelen aan de mogelijke ontwikkeling langsheen de beken, biedt een unieke kans om te komen tot een nervatuur van zachte ruimtelijke systemen. Deze systemen linken de binnenstad met het buiten-landschap, en worden nieuwe referentiepunten voor de verschillende wijken. Vaak is ook de koppeling van de groen- blauwe nervatuur met de routes voor zacht verkeer een enorme meerwaarde voor het netwerk.

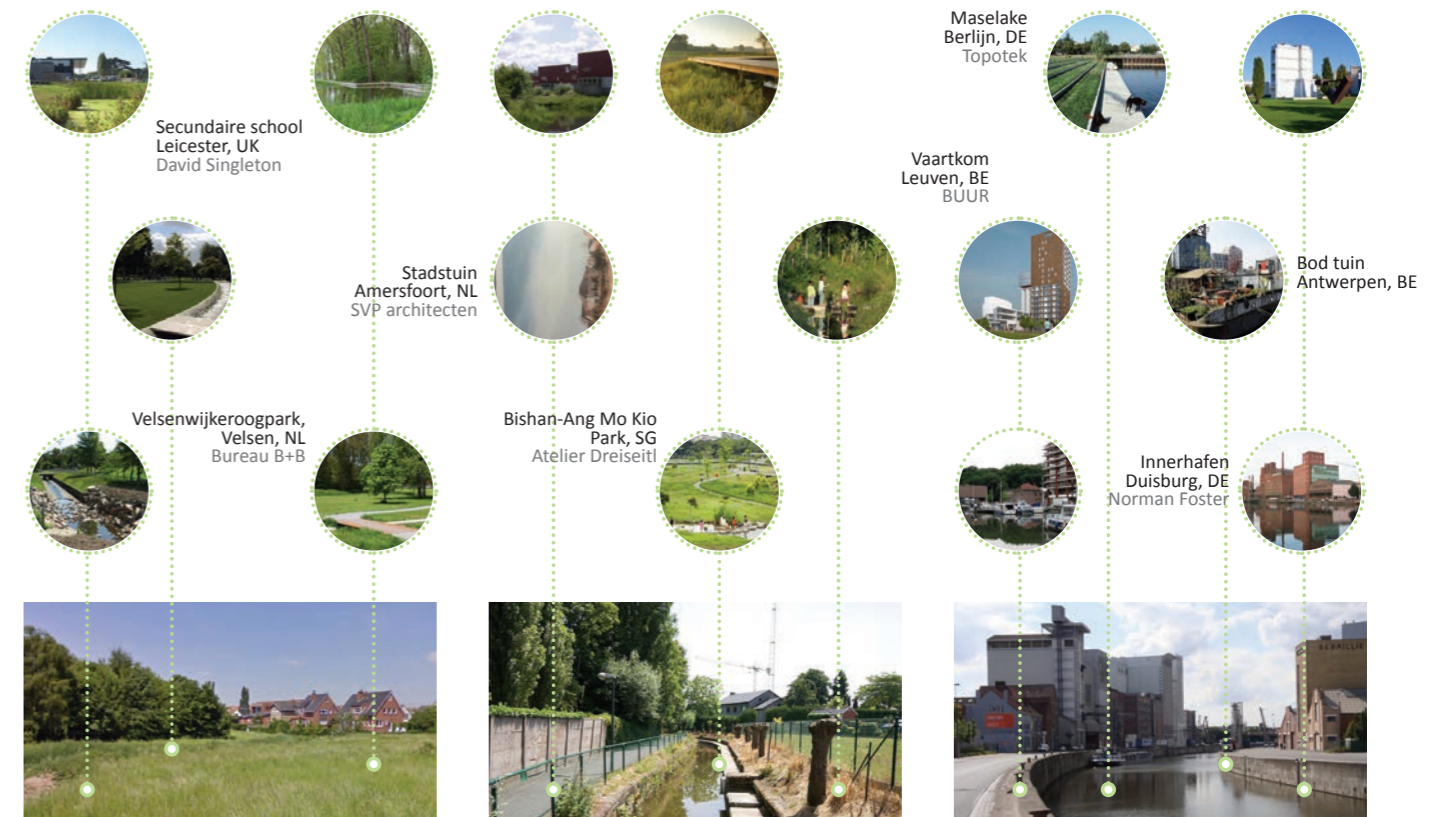
Mogelijke concepten voor beekvalleien zijn:

- Omvormen van de beekvalleistructuren in ecologische corridors met plaats voor water, meer biodiversiteit en langzaam verkeersroutes.
- Creëren van een doorlopend toegankelijk parkstelsel, dat de binnenstad met het landschap linkt en de doelstellingen inzake buurtgroen op redelijke afstand tot de woningen kan waarmaken.
- Connecteren van stedelijke programma onderdelen zoals scholen, creches, sportfaciliteiten, enz. met de beekvalleistructuren.
- ...

Naast de nervatuur van landschappelijke en natuurlijke beekvalleien wordt Roeselare voor een deel ook gestructureerd door de Vaart. Deze blauwe ader maakt echter weinig deel uit van de centrum dynamiek omwille van de sterke relatie met de industriële activiteiten en het daaraan gekoppelde verkeer. Op de toekomstige ontwikkeling van de Vaartkop hebben we momenteel nog weinig zicht, maar zeker is wel dat de omgeving van de Vaartkop een groot potentieel heeft om deel te worden van het stadscentrum. In dat opzicht is het zinvol ook voor deze zone na te denken over de toekomstige groenstructuur en de strategieën en concepten die daarvoor kunnen worden bedacht.

Mogelijke concepten voor de Vaart:

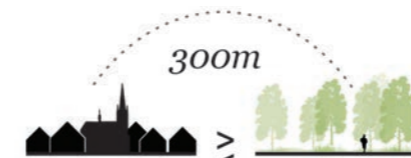
- Creëren van een asymmetrische doorsnede, door op langere termijn het zwaardere verkeer weg te halen van de kanaalkop en kansen te geven aan meer verblijfskwaliteit.
- Activeren van het kanaalfront met voorzieningen en tijdelijke inrichtingen of evenementen op het water.
- Interessante combinaties onderzoeken tussen de industriegebouwen en groene ruimtes, waardoor een boeiend stedelijk waterfront ontstaat dat geen enkele functie (industrie, wonen, werken, recreatie) uitsluit.
- ...

Secundaire beken

Mandelbeek

Vaart

Parkstelsel linken met woongebied => toegankelijk groengebied voor iedereen.

Beekvalleien bufferen en zuiveren water uit woongebieden.

Creëren van asymmetrische sectie

Beekstructuren worden ecologische corridors met ruimte voor water en biodiversiteit.

Verbinden van programma aan de valleien, zoals scholen, kribbes, buurtcentra en sportfaciliteiten.

Activeren van kanaalfront met voorzieningen.

Beekvalleien worden ingezet als verbindende structuren tussen stad en landschap.

Hiërarchie in de "streetscapes" van de ring- en invalswegen

Het netwerk van weginfrastructuur in Roeselare ontbeert een heldere en onderscheidende identiteit, en lijkt meestal ontworpen vanuit functioneel oogpunt. Dit resulteert in desintegratie van de infrastructuur en een arme beeldkwaliteit voor de inwoners en bezoekers van Roeselare. Voor buitenstaanders lijkt er bijvoorbeeld geen onderscheid te bestaan tussen grote delen van de Diksmuidsesteenweg of de Brugsesteenweg.

Door in te zetten op de hiërarchie van het wegennetwerk, gekoppeld aan een transformatie van de "streetscapes", kunnen de infrastructures groene slagaders van de stad worden, met een nieuwe beeldkwaliteit en functionele oriëntatie. Dit is mogelijk door het analyseren van de bestaande wegencategorisering en ondergrond, het dwarsprofiel van de weg, en door ontwerpend onderzoek over de transformatiemogelijkheden op korte en lange termijn.

Vanzelfsprekend lukt ingroenen van invalswegen niet overal vanwege het beperkte gabriet of bijvoorbeeld ondergrondse condities. Niettegenstaande is het zinvol voor elk type invalsweg of type ringweg een eindbeeld te creëren dat de invalswegen een eigen karakter geeft en op schaal van de stad structurerend en oriënterend zal werken.

De spoorweginfrastructuur die Roeselare doorsnijdt werpt een fysieke barrière op in de stad, dewelke de oostelijk helft van de stad scheidt van de rest van de stad. De recente

plannen en realisaties voor de stationsomgeving, en bij uitbreiding het bestaande fietspad langsheen het spoor (Rumbeke) of de plannen voor de ontwikkelingen ten zuiden van het station, kunnen samen een aanzet vormen voor de transformatie van het totale spoorweglichaam in een lineair spoorpark. Als spoorpark krijgt de infrastructuur een nieuwe betekenis voor de stad, en werkt het structurerend i.p.v. scheidend.

Mogelijke concepten zijn:

- Hiërarchie brengen in het netwerk van stadsradialen, en een groener karakter geven aan de entrees van de stad. Invalswegen kunnen bijvoorbeeld worden omgevormd tot stedelijke, groene boulevards.
- Omvormen van de buitenring in een soort landschappelijk geïntegreerde weginfrastructuur door de zichtbaarheid van de landschapsstructuren te verhogen (bijvoorbeeld hier en daar bomenrijen) en door meer identiteit te geven aan de belangrijkste kruispunten die als poorten tot de stad kunnen worden gezien.
- De identiteit van elk straattype definiëren door het type boom (afgestemd op profiel en seizoenskleuren).
- Meer ruimte creëren voor bomen door het herdenken van parkeerplaatsen en wegbreedtes.
- ...

Identiteit voor binnen en buitenring

Groene hiërarchie voor invalswegen

Lineair Spoorpark

Buitenring wordt parkweg.

Type boom definieert identiteit van elk straattype.

Hoofdstraten transformeren tot groene stedelijke boulevards.

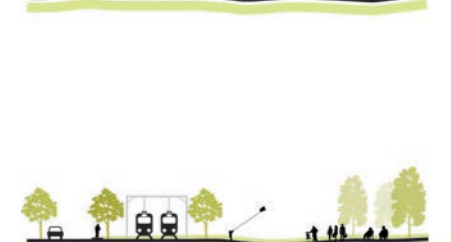
Meer ruimte creëren voor bomen door het herdenken van parking, wegbreedtes, enz.

Verzameling van tools om de straat een groener karakter te geven.

Bepalen van ideale straatprofielen.

Transformeren van spoorlijn tot lineair park

Strategie 4 Vergroenen van het stedelijk weefsel en de randwijken

De vierde strategie richt zich op de ruimte complementair aan het landschap: het stedelijk weefsel van Roeselare. De bebouwde ruimte is zeer divers: het stadscentrum waar het groen in compacte bouwblokken verstopt zit, industrie- en KMO-zones met veel restruimte, de lintbebouwing die door het landschap snijdt, grootschalige bouwblokken waar het de publieke ruimte soms aan karakter ontbreekt, de typische verkavelingen met brede straten en grote tuinen, ...

Daarnaast zijn er ook een aantal gebieden waar het stedelijk weefsel op korte termijn kan of zal transformeren zoals oude industriezones in de kern van Roeselare en zoals nieuwe (grootschalige) bouwprojecten. Voor deze projecten kan een goede visie ervoor zorgen dat ze zich volledig verankeren in de omgeving.

Groen in het stedelijk weefsel is van groot belang om de leefkwaliteit te garanderen. Nu de ruimte steeds schaarser wordt, dient niet enkel slim te worden gebouwd, maar ook creatief omgegaan te worden met het implementeren van groen in de stad.

Het vergroenen van de stad, doorheen al deze verschillende weefsels, levert een heel scala aan mogelijkheden op:

- Van kleinschalige punctuele ingrepen die kleur en sfeer brengen in een wijk of stadsdeel (vb. solitaire boom of bloemenborder) tot grootschalige acties zoals het (her) aanleggen van een steenweg, park of plein.

- Naast ingrepen in de bestaande publieke ruimte dienen ook initiatieven gesteund te worden op private gronden, waar het groen deel kan gaan uitmaken van het openbaar domein.

- Intelligent omgaan met de bebouwing levert soms win-win-situatie op voor de realisatie van prettige woon- en werkomgevingen: vb ontpitten van een bouwblok, het achteruitschuiven van een bouwlijn, de oriëntatie van nieuwe gebouwen, ...

Het thematisch vergroenen van het stedelijk weefsel en de randwijken kan interessant zijn op basis van het type weefsel. Het is daarbij van belang doelgericht op niveau van de wijk te onderzoeken welke kansen best benut worden, te bekijken of elke woonconcentratie over het nodige aanbod groen beschikt, en minimaal de selectie uit het GRS uit te breiden.

Mogelijke concepten voor verkavelingen:

- Ruimte zoeken voor biodiversiteit en wateropvang in open ruimte: bermen, waterzieke gronden, restruimtes, voortuinstraken,...
- Implementeren van goed gekozen straatbomen die de hiërarchie binnen de wijken accentueren.
- Informeel groen met behulp van buurtparticipatie kan sociale contacten bevorderen én verminderd het beheer voor de stad. Door het aanleggen van volkstuintjes, natuurspeeltuinen, buurtpleintjes, ... worden bewoners betrokken bij hun wijk en krijgt hun leefomgeving meer identiteit.

Mogelijke concepten voor centrum bouwblokken:

- Monotone parkeerruimtes worden getransformeerd tot park of plein en zijn zo aantrekkelijk verblijfsruimten voor vele bewoners.
- Bouwblokken worden doorwaadbaar en de groene binnengebieden worden verankerd in publiek netwerk.
- Ruimtes rond publieke gebouwen zijn prioriteiten in het groenplan en worden volgens een eigentijds groenconcept ingericht.
- Kleinschalige ingrepen zoals groene daken en geveltuintjes worden gestimuleerd.

Industriezones in transitie:

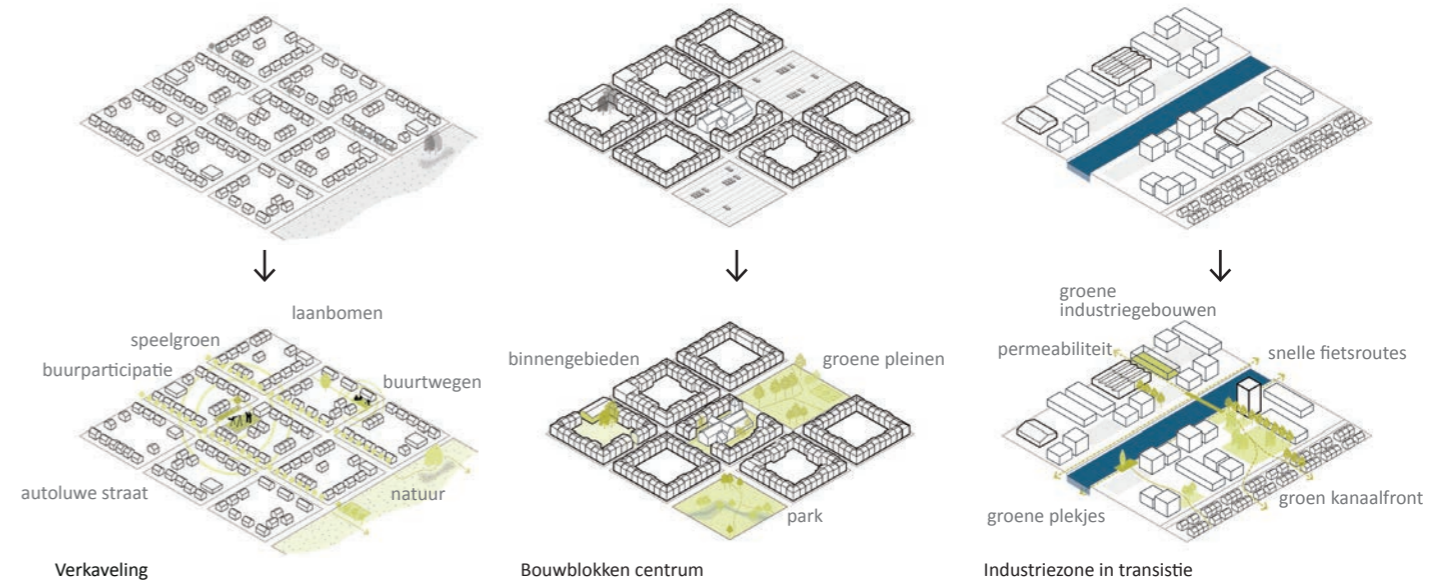
- De relatie opzoeken met achterliggend woongebied door het introduceren van kleinschalige groene plekjes.
- Inzetten op toegankelijkheid en doorwaadbaarheid voor de trage weggebruiker.
- Industriegebouwen die worden opgeladen met een cultureel of recreatief programma krijgen een groen kader (groene gevel, tuinen en terrassen,...) en dragen bij aan een unieke sfeer in deze transitiezones.

Collectief groen in verkavelingen

Bouwblokken centrum

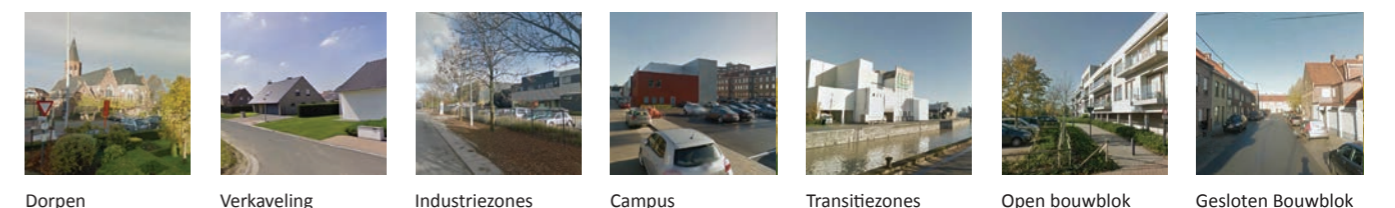
Industriezones in transitie

Verkaveling

Bouwblokken centrum

Industriezone in transitie

Dorpen

Verkaveling

Industriezones

Campus

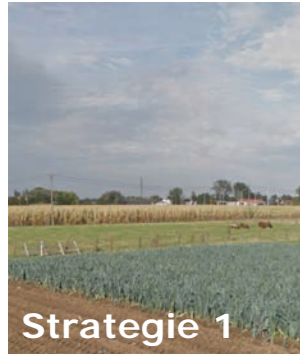
Transitiezones

Open bouwblok

Gesloten Bouwblok

V. GLOBALE UITGANGSVISIE

Een omvattende visie voor een groener, ecologischer en leefbaar Roeselare

Strategie 1

Versterk het landschap: inzetten op identiteit, ecologie en toegankelijkheid.

Strategie 2

Exploreer het potentieel van de groen- blauwe beekvalleistructuren

Strategie 3

Hiërarchie in de "streetscapes" van de ring- en invalswegen.

Strategie 4

Vergroenen van het stedelijk weefsel en de randwijken.

STRATEGIE 1

De stad Roeselare wordt omzoomd door een set van boeiende, verschillende en vaak productieve landschappen. Door de landschappen te benoemen (zie aanzet hiernaast), de identiteit ervan duidelijk te articuleren en tenslotte te activeren door ze toegankelijk te maken, wordt het landschap beter begrepen, en kan de open ruimte weer een positief worden van de stadsstructuur. Het spreekt voor zich dat het versterken van de landschappen en hun onderscheidende identiteit ook stadsbreed een positieve invloed heeft op de ecologie en het metabolisme van de stad.

STRATEGIE 2

De Mandelvallei en de zijtakken liggen aan de oorsprong van de stad Roeselare. De natuurlijke beddingen en beekvalleien zijn structurerend (geweest) voor het stadsweefsel. Op vandaag zijn ze echter weinig zichtbaar, en daardoor ook niet structurerend of beeldbepalend te noemen. De tweede strategie wil de blauw-groene structuren opnieuw opnemen in het weefsel, zodat verbindingen terug mogelijk worden (voor mens en dier) en ook de dwarse relaties naar de wijken terug kunnen worden mogelijk gemaakt.

STRATEGIE 3

In de derde strategie wordt het eentonig, verkeersgerelateerd beeld van de grote ring getransformeerd naar een gevarieerd beeld met een sterk landschappelijk verhaal. Voor de kleine ring geldt het referentiekader van een stadsboulevard als planopgave. De inrichting van de kruispunten geeft je op vandaag geen helder beeld op de hiërarchie van de radiale steenwegastructuur. Bepaalde invalswegen zijn reeds behoorlijk ingegroend (bv: Hoogleedsesteenweg), maar het fundamenteel ingroenen van de stedelijke invalswegen kan de structuur en hiërarchie nog veel verduidelijken.

STRATEGIE 4

Stadsbuurten en wijken optimaliseren op groenvlak is een werk van lange adem, en kan op zeer diverse manieren. Stadsbuurten hebben vaak nood aan meer groen of open kwalitatieve, groene publieke ruimte, terwijl in villawijken de nood aan groen (door het bezit van privétuinen) vaak minder urgent is. Wat ze beide wel gemeen hebben is de nood aan collectieve ontmoetingsruimte. Deze gedeelde behoefte is dan ook de rode draad in alle concepten die binnen deze vierde strategie worden voorgesteld.

